

Kan vi avskaffe skatteparadisene?

FINs arbeid med skadelig skattepraksis og Nordisk skatteparadisprosjekt

Nordisk Ministerråds seminar 20. mai 2009

Per Olav Gjesti
Avdelingsdirektør
Finansdepartementet

Innledning

- Kan vi avskaffe skatteparadisene?
- Det vi kaller "skatteparadiser" er stort sett selvstendige land og jurisdiksjoner med demokratisk valgt styre. Så "avskaffe dem" er vel noe drastisk, men vi kan gjøre noe for å forandre.
- Hva FIN gjør og har gjort:
- Gjennom OECDs prosjekt mot skadelig skattepraksis, og
- Nordisk Råds Skatteparadisprosjekt
- Nytt regime i USA og G 20 møtet i London har forandret landskapet dramatisk

Utfordringen for Norge og det internasjonale samfunn

- Vanskelig å tallfeste skatteunndragelse/kapitalflukt men det er tale om ufattelige beløp
- Mange årsaker til skatteunndragelse/kapitalflukt:
- I mange land er det nok mangelfull lovgivning, dårlig fungerende administrasjon, svake moralnormer og samfunnsstrukturer, manglende tillit til myndigheter, utbredt korrupsjon og vanstyre som ligger bak. Dette er ting et land kan gjøre noe med ved egne politiske tiltak.
- Men kanskje aller viktigst for oss alle er de mulighetene til å *skjule* midlene og transaksjonene som skatteparadisene gir adgang til. Å trenge igjennom dette krever mer enn egne politiske tiltak.

Hva er skatteparadiser?

OECDs definisjon: "skatteparadis/tax haven" er en jurisdiksjon/stat med:

- Lav eller ingen skatt, *pluss*
- mangel på innsyn i bankkonti og eierskap til selskaper og
- mangel på innsyn i transaksjoner og
- mangelfull lovgivning mht regnskap og kontrollfunksjoner, men aller viktigst:
- ingen effektiv informasjonsutveksling med andre lands skattemyndigheter.
-
- Lav eller ingen skatt alene er ikke nok
- Ofte er også de skattefrie regimene "ring fenced", dvs bare rettet mot utlendinger

Virkemidler

- Det er lite Norge kan gjøre på det nasjonale plan med hensyn til å endre lovgivningen i jurisdiksjoner/stater med lav eller ingen skatt, lukket bankvesen og svak eierregistrering.
- Disse jurisdiksjonene/landene er selvstendige stater med stort sett demokratisk valgt styre som selv må innføre og håndheve sin lovgivning mot skatteunndragelse, kapitalflukt, korrupsjon mv.
- For å kunne øve innflytelse i forhold til jurisdiksjonenes interne strukturer, er det derfor nødvendig med internasjonalt samarbeid og press innenfor ulike misbruksområder

OECDs Skattekonkurransprosjekt

- På skatteområdet deltar Norge i et omfattende internasjonalt arbeid, herunder arbeid knyttet til skatteparadiser og skatteunndragelser. I denne sammenheng er OECD-arbeidet helt sentralt.
- I 1998 startet OECD det såkalte Skattekonkurransprosjektet, dvs hvordan kan vi motvirke *skadelig* skattekonkurrans. Skadelig skattekonkurrans er der land tilbyr skatteregimer med lav eller ingen skatt, med lite eller intet innsyn, *men stort sett bare til andre lands innbyggere!* De taper altså ikke noe av eget proveny.

Skadelig skattekonkurrans i OECD-landene

- Det Norge og OECD kunne gjøre med dette, var "å gå foran med et godt eksempel", og å etablere internasjonale bestestandarder
- Hovedpoenget med OECDs Skattekonkurransprosjekt av 1998 var også "å rydde i eget hus", ikke bare å angripe skatteparadisene.

Bakgrunnen

- På nittitallet var flere og flere av OECD-landene i ferd med å innføre eller utvide skatteregimer som representerte ren "skatteparadislovgivning",
- Unnskyldningen var at en ville hindre kapitalflukt til naboland eller for å etablere eller styrke seg som finanssentra.
- Det var et "race to the bottom" mht til smutthull og snedige skatteincentiver. Da ble det dobbeltmoral å treffe tiltak mot øyer i Karibia
- OECDs Skattekomité besluttet at dette måtte snus

Bestestandarder

- OECD-prosjektet går ut på å etablere internasjonale bestestandarder for å fjerne skatteskadelige elementer i landenes lovgivning, herunder skatteparadisene.
- Over 40 skatteregimer i medlemslandene ble identifisert som potensielt skadelige, etter samme kriterier som definisjonen av skatteparadiser.
- Ved utløpet av 2005, den frist som ble satt, hadde nær alle disse regimer blitt avvirket, opphevet eller fått fjernet de skadelige elementer.
- OECD hadde derved fått satt et eksempel, og etablert et sett bestestandarder en mente burde bli verdensomspennende,
- men fremdeles var banksekretess i 4 medlemsland et problem

Skatteparadisene

- Men OECDs prosjekt med å rydde i eget hus" ville ha liten effekt om man ikke også fikk gjort noe med skatteparadisene.
- OECD-prosjektet henvendte seg til alle ca 40 jurisdiksjoner som falt under definisjonen av skatteparadis og ba om at de sa seg villige til forpliktende samarbeid om å åpne for innsyn.
- OECD ville ellers måtte overveie omforente tiltak mot skatteparadisene. De som samarbeidet ville da bli holdt utenfor.
- Stadig flere jurisdiksjoner ga slik erklæring, men meget motvillig, og pekte på banksekretessen i OECD-land

OECDs modell for informasjonsutvekslingsavtaler

- I samarbeid med de første 11 av de jurisdiksjoner som avgav slik politisk erklæring om samarbeid utarbeidet OECD i 2002 en modellavtale for effektiv informasjonsutveksling i skattesaker.
- Denne modellavtalen forplikter avtalepartene til å utveksle alle relevante opplysninger som anses nødvendige om eierskap og transaksjoner, også fra banker, finansinstitusjoner og advokater og andre rådgivere.
- Det må inngås bilateral overenskomst bygget på denne modell med hver enkelt jurisdiksjon. De politiske erklæringer er i seg selv ikke nok.

Nordisk skatteparadisprosjekt

- Begrenset fremgang, bare de store land fikk forhandlet frem innsynsavtaler
- For å søke å fremskynde prosessen ved å gi de nordiske land større tyngde vedtok Nordisk Ministerråd i juni 2006 å etablere et felles nordisk prosjekt for den tekniske gjennomføringen av forhandlinger om slike avtaler. Prosjektet ble nylig forlenget tre år.
- Hvorfor sammen: Ressursbesparende, større politisk og faglig tyngde, sterkere felles kompetanse
- For jurisdiksjonene: 5 (7) avtaler "for the price of one"

Forhandlinger hittil

- Det er nå gjennomført slike felles forhandlinger med åtte jurisdiksjoner. I alle tilfelle skal forhandlingene resultere i utkast til bilaterale avtaler mellom vedkommende jurisdiksjon og hvert av de syv nordiske land, herunder Færøyene og Grønland.
- De første av disse avtalene, med Isle of Man, ble undertegnet 30. oktober 2007, ved Nordisk Råds sesjon i Oslo. er nå i kraft.

Videre forhandlinger

- Avtaler med Jersey og Guernsey, som i hovedsak er bygget på Isle of Man ble undertegnet i oktober 2008.
- Avtaler med Cayman Islands ble undertegnet 1. april, med Bermuda 16. april og British Virgin Islands 18. mai.
- Avtaler med De Nederlandske Antiller og Aruba er snart klare.
- Ytterligere forhandlinger er under planlegging, med bl.a Bahamas, Mauritius, Seychellene, Gibraltar og Andorra.
- Målet er innsyn i alle aktuelle jurisdiksjoner

Prioriteringer

- **Prioriteringene i forhandlingsprogrammet bygger på de tilbakemeldinger som er gitt fra skatteadministrasjonene i de nordiske land.**
- **Styringsgruppen for prosjektet har lagt opp til en skarp strategi, jurisdiksjonene er ved forhåndskonsultasjoner blitt gjort meget klar på at vi forventer at de fullt ut aksepterer de forpliktelser de har påtatt seg overfor OECD, og at de i praksis vil leve opp til dette.**

Hva kan en gjøre om dette ikke fungerer ?

- **Nordisk Ministerråd behandlet en statusrapport for prosjektet i juni 2007 og uttalte da at en ville måtte overveie omforente mottiltak overfor jurisdiksjoner som har forpliktet seg overfor OECD men som nekter å samarbeide med oss.**
- **Dette må også gjelde der informasjonsutvekslingsavtale er inngått men ikke blir etterlevd.**
- **Slike mottiltak er ikke drøftet konkret, men aktuelle tiltak kan være nektelse av fradrag for betalinger til slike jurisdiksjoner, omvendt bevisbyrde, skjerpede krav til dokumentasjon, eller automatisk anvendelse av reglene for NOKUS og tynn kapitalisering, eller skjerpede kildeskatter.**

Verden etter G 20

- OECD har lenge øvet et sterkt påtrykk overfor en rekke land som ikke ble definert som skatteparadiser men som har lav skatt og ikke gir tilfredsstillende innsyn.
- Finanskrisen og politisk skifte i USA har gitt nytt momentum
- Obamas "Stop Tax Havens Act"
- G 20 "White/Grey/Black list" – "minst 12 avtaler for å vise vilje til fremgang"

G20 / OECD list
Committed Tax Havens

- Committed *tax havens* that have not yet implemented the standard

Bermuda				
Aruba	Anguilla	Andorra		
Bahrain				
British V.I.	Cayman Islands	Monaco		
Cyprus	Antigua	Montserrat	Gibraltar	
Malta	Grenada	Turks & Caicos	Panama	
St. Vincent	Marshall Isl	Belize		
Samoa				
San Marino	St. Lucia	Bahamas	Vanuatu	
Liechtenstein			St. Kitts & Nevis	Liberia
Neth. Antilles	Dominica	Cooks Islands		Nauru

G20 / OECD list Other Committed Financial Centres

Committed financial centres that have not yet implemented the standard:

Austria	Guatemala	Belgium
Luxembourg	Brunei	Singapore
Chile	Switzerland	Costa Rica
Philippines	Malaysia	Uruguay

Riset bak speilet

- OECD laget før London-møtet en teknisk liste for G 20 over hvilke land som hadde/ikke hadde iverksatt OECDs standard. Landene kappes nå om å komme fra "grå"/halvgrå" over på hvit liste
- OECD har ikke avskaffet sin "svarteliste" over jurisdiksjoner som ikke er villige til å sikre nødvendig transparens over økonomisk aktivitet ved å inngå avtaler om effektiv informasjonsutveksling i praksis, det er for tiden bare 0 på den
- Dersom våre forhandlinger med de aktuelle jurisdiksjoner ikke fører fram eller viser seg å ikke bli etterlevd vil de nordiske land be om at de tilbakeføres til "svartelisten".

- Etter det tysk/franske initiativ har G20 avstedkommet en kappestrid om å akseptere OECDs standarder
- De svartelistede som Andorra, Monaco og Liechtenstein har lovet innsyn, og Belgia, Luxembourg, Singapore, Sveits og Østerrike m.fl har erklært at banksekretessen skal oppgis.
- Vi har allerede mottatt forslag fra Belgia og Luxembourg, og fått signaler om det samme fra Sveits og Singapore